

ΜΙΚΡΟΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ

Η Λέσχη των Ανυπότακτων Γέρων

ΛΕΝΑ

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

«**Ποιο είναι το χειρότερο πράγμα** στο να είσαι ηλικιωμένος;». Το ερώτημα είχε θέσει ένας νεαρός στον υπέργηρο Αλβιν Στρέιτ, κεντρικό ήρωα της ταινίας του Ντέβιντ Λιντς «The Straight Story» (1999). Εκείνος είχε απαντήσει: «Το να θυμάσαι ότι υπήρξες νέος». Θυμάμαι ότι με είχε συγκινήσει τόσο αυτή η ταινία, που στο πλαίσιο ενός ρεπορτάζ σταματούσα ηλικιωμένους στους δρόμους στις Αθήνες για να τους απευθύνω, με περισσό θράσος, το ίδιο ερώτημα. Θυμάμαι ακόμη την απορία στα πρόσωπά τους. Ίδου κάποιες από τις απαντήσεις τους. «Προτιμώ να σας απαντήσω ποια είναι τα ωραιότερα πράγματα που έχω βρει εγώ τώρα που μεγάλωσα: το διάβασμα και η σκέψη». «Ο φόβος του θανάτου». «Να μην μπορείς να σταθείς όρθιος και να μην υπάρχει κανείς να σου δώσει ένα ποτήρι νερό». «Το ότι όλα δείχνουν πια τελειώς μάτια. Ακόμη και οι παλιές ιστορίες». «Ο φόβος μήπως χάσεις το μυαλό σου. Ένας εξάδελφός μου ρωτούσε και ξαναρωτούσε ανήσυχος: “Μήπως είπα καμιά κουταμάρα;”». «Το ότι δεν γεύεσαι τον έρωτα». «Η μοναξιά». «Το ότι μπορείς να θαυμάσεις έναν ωραίο πίνακα αλλά όχι και ένα ωραίο κορίτσι που θα δεις στον δρόμο. Γιατί θα σε πουν αμέσως “γεροσάτυρο”».

Οι ηλικιωμένοι «σπάνε» το καλούπι που τους έχουν επιβάλει ο χρόνος και οι νεότεροι

Σε έναν κόσμο που το προσδόκιμο όριο ζωής αυξάνεται (στην Ευρώπη κατά 5 ώρες την ημέρα), οι σχέσεις μας με τους ηλικιωμένους είναι μια περίεργη ιστορία. Και δεν είναι μόνο ο ηλικιακός ρατσισμός, η εγγενής δηλαδή απέχθεια των «νέων και ενεργών» για τη φυσική φθορά. Είναι αυτή η αποκάλυπτη παθολογικοποίηση του γήρατος από τμήματα μάρκετινγκ, κλινικές πλαστικής χειρουργικής και όλους αυτούς τους «amortals» («άθνητους») που έχουν «σιτέψει» αλλά μένουν αγκιστρωμένοι σε εφηβικά σύνδρομα. Ακόμη πιο περίεργη είναι οι σχέσεις με τους «γέρους» μας (πάντα απεχθανόμουν την έκφραση), δηλαδή τους ηλικιωμένους γονείς μας. Κάποιοι τους αποφεύγουν γιατί ποτέ δεν τους άντεχαν, γιατί έχουν ακόμη ανοικτούς λογαριασμούς μαζί τους ή γιατί τους υπενθυμίζουν τη θνητότητά τους. Στη σημερινή Ελλάδα αρκετοί τους

απομυζούν (οικονομικά και συναισθηματικά), επιβάλλοντας τους ατελείωτες εργατοώρες babysitting με τα λαιτρεμένα εγγονάκια. Άλλοι πάλι τους «παρκάρουν» και δεν ασχολούνται μαζί τους ποτέ (διόλου τυχαίες κάτι γλυκερές διαφημίσεις, συνήθως τέτοιες μέρες, με ξεχασμένα γεροντάκια). Άλλοι τους «παρκάρουν» και απλώς νιώθουν άσχημα (ένα περίεργο μείγμα ενοχής και αδράνειας του τύπου «Ναι, ξέρω ότι η μάνα μου είναι μόνη της... Ανπουσώ μην της συμβεί κάτι» και ας πατάω στο πατρικό μία φορά το δίμηνο, μόνο και μόνο για να φάω εκείνον τον απίθανο μουςακά). Η πλειονότητα, βέβαια, τους νοιαζόμαστε. Μόνο που είμαστε υπερβολικά απασχολημένοι για να αφιερώσουμε χρόνο σε εκείνους που νομοτελειακά έχουν στη διάθεσή τους τόσο λίγο.

Παρά τα στερεότυπα, τελευταία έχει αρχίσει να ξεμυτίζει μια «νέα τρίτη ηλικία». Είναι αυτοί που αναζητούν καινούργιους τρόπους να εισαι «γέρος». Που σπάνε το «καλούπι» και προσαρμόζονται στην εποχή (εξ ου και τα μαθήματα υπολογιστών για τους 65+ κάνουν θραύση στο «Νιάρκος»). Ή που πάνε ακόμη παραπέρα, π.χ. χωρίζουν σε προκεχωρημένη ηλικία. Πρόσφατα, μου έλεγαν για ένα έξτρα ώριμο παντρεμένο ζευγάρι που πήρε διαζύγιο. Εκείνος 79, εκείνη 70+. Χώρισαν γιατί εκείνος ερωτεύτηκε μια συνομήλική του.

Το ενδιαφέρον είναι ότι εσχάτως ακόμη και η λογοτεχνία αποπειράται να προσεγγίσει αυτήν τη μέχρι πρότινος θαμμένη ηλικία. Διαβάζω τις τελευταίες γραμμές από το αγαπημένο μου «Προσπάθειες να κάνω κάτι με τη ζωή» (εκδόσεις Πατάκη). Ο 83χρονος ήρωας Χέντρικ Χρουν γράφει στο ημερολόγιό του την τελευταία ημέρα του χρόνου: «...Η νέα χρονιά δεν θα μου ξεφύγει... Αντε, να αντέξω μέχρι την άνοιξη! Και έπειτα υπάρχει και το ταξίδι οινογνωσίας που με περιμένει... Ο φόβος είναι δεδομένος. Όμως η Λέσχη των Γέρων αλλά όχι Νεκρών πρέπει να σταθεί στο ύψος του ονόματός της, αλλιώς θα είναι η Λέσχη του Τιποτα. Και μετά το ταξίδι θα αρχίσω να κάνω καινούργια σχέδια. Όσο υπάρχουν σχέδια, υπάρχει ζωή». ● lpapadimitriou@tovima.gr

